

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАКІСЬКО ОЛЕКСАНДР ВІКТОРОВИЧ

УДК 658.589:338.43.02

**УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ
ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

08.00.04 - економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Красноруцький Олексій Олександрович,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка, професор
кафедри організації виробництва,
бізнесу та менеджменту.

Офіційні опоненти:

•
•
•

Захист дисертації відбудеться «___» _____ 2015 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 у Одеській національній академії харчових технологій Міністерства освіти і науки України за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій Міністерства освіти і науки України за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, бібліотека.

Автореферат розісланий ___ грудня 2014 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.С. Кайтанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Україна як держава із значним природно-ресурсним потенціалом для розвитку сільського господарства і аграрно-переробних виробництв потребує формування ефективного й результативного механізму управління агропромисловим виробництвом, здатного забезпечити його сталий розвиток і конкурентоспроможність, головною умовою якої є розширене відтворення на інноваційній основі. Високоєфективний агропромисловий комплекс є гарантом соціальної стабільності в суспільстві, збереження національної безпеки країни, що зумовлює необхідність його розвитку.

Особливість і складність процесів регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку на підприємствах АПК полягає у тому, що інноваційний процес в АПК опосередковується складною взаємодією інтересів суб'єктів різних сфер АПК, а також наявністю багатьох фаз та стадій інноваційного процесу. Цим зумовлюється диференційованість державних інструментів регулювання інвестиційно-інноваційного відтворення аграрних підприємств. Наукові дослідження в сфері інновацій найчастіше обмежуються з'ясуванням закономірностей розвитку елементів інноваційної системи і механізму її регулювання і не враховують цільову функцію інноваційного процесу – сталий розвиток підприємства і держави на основі розширеного інноваційно-інвестиційного відтворення в підприємствах АПК.

Наукове забезпечення інноваційно-інвестиційного процесу в агропромисловому комплексі передбачає системний підхід до формування економічного механізму регулювання інноваційно-інвестиційного відтворення, основою якого є поєднання інституціонального та організаційно-функціонального підходу в наукових дослідженнях.

Різні аспекти управління інвестиціями підприємств та його складових розглядаються в наукових працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема управлінський аспект проблеми з точки зору оцінки привабливості інвестиційних проектів та прийняття інвестиційних рішень висвітлили у своїх працях І. Бланк, В. Гриньова, П. Коюда, Н. Макарій, П. Саблук, А. Ковальова, Я. Меркумова, О. Пересада; сучасну аграрну політику розглядали П.Т. Саблук, В.В. Юрчишин, Н.В. Статівка, В. Геєць, Р.А. Іванух, С.Л. Дусановський, Є.М. Білан, О. Бородіна; уявлення про інновації і інноваційні процеси розвинули у своїх працях О. Михайловська, В. Онікієнко, Л. Ємельяненко; механізми ефективного функціонування АПК досліджували В. Я. Амбросов, Т. Г. Маренич, О.М. Могильний, В.М. Онегіна.

Водночас, системні дослідження механізму управління інвестуванням підприємств АПК в інноваційно-інвестиційній моделі економіки, що забезпечує їх сталий розвиток поки що відсутні. Тому комплексний аналіз системи управління інвестуванням підприємств АПК та теоретичне обґрунтування механізму регулювання інноваційно-інвестиційного відтворення підприємств є актуальною науковою проблемою, що на сучасному етапі розвитку економіки України і світової економіки представляє теоретичний і практичний інтерес.

Не дивлячись на значну кількість напрацювань з проблем управління підприємств АПК, в роботах науковців відсутні концептуальні підходи до визначення конкретних шляхів реалізації інноваційної стратегії розвитку підприємств АПК. Крім того на сучасному етапі розвитку Україна потребує вдосконалення методологічних підходів до формування цілісного, функціонального механізму управління інноваційною сферою аграрних підприємств як такого, що забезпечує умови інвестування в основний капітал підприємств АПК на інноваційній основі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи «Адаптація організаційно-економічного механізму агропромислового комплексу до ринкових умов» (номер державної реєстрації 0103U008436, 2003-2007 рр.) та «Організаційно-економічні та технологічні засади підвищення ефективності виробництва і реалізації продукції в умовах формування інноваційної моделі розвитку агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0111U005203, 2011-2015 рр.) Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Доробок здобувача полягає у визначенні особливостей існуючого механізму управління інвестуванням аграрних підприємств в умовах інноваційно-інвестиційної моделі економіки та обґрунтуванні основних напрямків його вдосконалення.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є вивчення, систематизація та розкриття сутності складових економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств АПК у інноваційно-інвестиційній економічній моделі, заснованою на підтриманні інноваційної якості відтворення аграрно-промислової сфери та забезпеченні сталого інноваційного розвитку підприємств.

Реалізація поставленої мети зумовила вирішення таких завдань:

- визначити сутність процесу управління інвестиціями на підприємствах АПК, а також дихотомію інтересів керуючої і керованої підсистем в інноваційно-інвестиційній моделі управління відтворенням АПК;
- визначити місце економічного механізму управління інвестуванням підприємств АПК у економічній системі України;
- проаналізувати досвід світових держав з питань утворення і функціонування економічних механізмів управління інвестиціями підприємств аграрної сфери;
- дослідити інституціональне забезпечення формування інноваційної системи агропромислового комплексу;
- дослідити економічну політику держави з регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку та обрати основні детермінанти інноваційного процесу в АПК;
- визначити вирішальні економічні та неекономічні важелі впливу на характер відтворення в агропромисловому комплексі та шляхи їх реалізації;
- узагальнити існуючі підходи до формування і використання інтелектуальної власності;

– обґрунтувати концептуальні підходи до побудови економічного механізму управління інноваційними процесами на підприємствах АПК;

– запропонувати підходи до вдосконалення організаційно-функціональної схеми взаємодії суб'єктів інвестиційного середовища з метою реалізації інноваційного процесу в АПК;

– визначити процедури функціонування економічного механізму управління інвестиціями аграрних підприємств у інноваційній моделі економічного розвитку.

Об'єктом дослідження є процес інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств агропромислового комплексу.

Предмет дослідження складають теоретичні, методичні та прикладні аспекти функціонування механізмів управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств АПК.

Методи дослідження. Методи дослідження складаються із загальнонаукових методів пізнання, а саме: метод декомпозиції застосовується у процесі дослідження АПК з метою виявлення найбільш інноваційно-активних сфер, метод гіпотез застосовується у процесі визначення методологічних підходів до вдосконалення економічного механізму; метод аналізу та синтезу – у дослідженні різноманітних впливів на інноваційну складову розвитку АПК, обранні найбільш суттєвих із них, пов'язаних з формуванням економічних інтересів суб'єктів АПК та їх гармонізації; метод єдності історичного та логічного – у процесі дослідження сучасної національної інноваційно-інвестиційної системи та джерел її утворення; метод формалізації застосовується при визначенні моделі забезпечення сталого розвитку в інноваційному процесі; статистичні методи застосовуються в аналізі інноваційної активності підприємств АПК, математичні методи включені в процесі обґрунтування моделі сталого розвитку інноваційно-активних підприємств АПК. Крім того, у роботі було використано системний підхід до вдосконалення моделі економічного механізму регулювання інноваційно-інвестиційного відтворення підприємств АПК.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні застосування економічного механізму регулювання інноваційно-інвестиційного процесу на підприємствах АПК як комплексу заходів і процедур, що забезпечують розв'язання протиріч у процесі суспільного відтворення і конкретизуються в наступному:

вперше:

– запропоновано цілісну концепцію процесу управління інноваціями підприємства в складі агропродовольчого кластеру із застосуванням показників спостереження за перебігом впровадження інновацій для оцінки параметрів стабільності розвитку і вимірювання ефективності;

удосконалено:

– засади організаційного оформлення реалізації інновацій у межах агропродовольчого кластеру на основі утворення малих інноваційних підприємств для реалізації інноваційного проекту за участі держави, зацікавлених підприємств агропродовольчого кластеру та суб'єктів права інтелектуальної власності, що дозволить пропорційно розподіляти ризики і прибутки від інноваційної діяльності;

– теоретичні засади формування економічного механізму інноваційно-інвестиційного відтворення в АПК шляхом уточнення складових їх функціонального і технологічного забезпечення;

набули подальшого розвитку:

– модель організаційного забезпечення формування та функціонування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств АПК, в основі якої лежить мережна природа інновацій та матричний принцип їх відтворення на основі інституціональної концепції розвитку економіки в частині розуміння інновацій як мережі і формування відповідних матричних інституціональних конструкцій;

– понятійно-категоріальний апарат управління інноваційним процесом шляхом більш повного розкриття змісту понять «інновація» та «інноваційна система» в агропродовольчому комплексі, а також «економічний механізм регулювання інноваційно-інвестиційного процесу» на підприємствах АПК.

Практичне значення одержаних результатів полягає в опрацюванні пропозицій стосовно визначення сфери застосування і методів впровадження економічного механізму управління інноваційно-інвестиційним відтворенням підприємств АПК.

Результати дисертаційного дослідження, висновки та рекомендації, що містяться у роботі схвалені та використовуються у практичній діяльності Управління агропромислового розвитку Харківської районної державної адміністрації (довідка № 01-02-07/892 від 17.12.2014 р.), ТОВ «Профагро» Зачепилівського району Харківської області (довідка № 21/6 від 26.06.2014 р.), ДП «Світанок» м. Балаклія Харківської області (довідка № 713 від 15.05.2014 р.), у навчальному процесі Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (довідка № 05-14 від 22.05.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження автора. Результати дисертаційного дослідження, що складають його наукову новизну, виносяться на захист, теоретичні обґрунтування, прикладні розробки, висновки, пропозиції та рекомендації отримані автором самостійно. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли відображення в одноосібних публікаціях. З публікацій, виконаних у співавторстві, в дисертації використані лише ті положення та наукові результати, які належать безпосередньо дисертанту.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, форумах та семінарах: «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи» (Харків, 2007 – 2014 р.), «Проблемы сельскохозяйственного производства на современной этапе и пути их решения» (Белгород, Російська Федерація, 2008 р.), «Аграрний форум – 2009» (Суми, 2009 р.), «Інноваційні аспекти управління підприємствами аграрної сфери» (Полтава, 2010 р.) та інших.

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 16 наукових працях загальним обсягом 7,45 ум. друк. арк., з них 14 одноосібних, в

тому числі, 7 одноосібних статей (3,14 ум. друк. арк.) у наукових фахових виданнях з економічних наук.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота викладена на 223 сторінках, у тому числі основного тексту – 195 сторінок, складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, додатків та списку використаних літературних джерел, який поєднує 268 найменувань. Дисертація містить 21 таблицю і 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі «**Теоретичні основи науково-технічного прогресу в АПК**» розглянуто генезис концепцій науково-технічного прогресу в агропромисловому комплексі через призму заходів по підвищенню ефективності агровиробництва, в тому числі за рахунок встановлення оптимальних інноваційно-інвестиційних проектів, наведено результати оцінки впровадження інновацій в діяльності підприємств агропромислового комплексу, а також окреслено напрями їх інноваційно-інвестиційного розвитку.

В процесі дослідження встановлено, що на мікрорівні інноваційний процес здійснюється шляхом постійної реалізації інноваційно-інвестиційних проектів, яка повністю враховує особливості життєвого циклу суб'єктів та джерел інвестиційних потоків для цих проектів. Процес порівняння інвестицій та оцінки їх ефективності має базуватися на встановленні саме економічних вигод по впровадженню проектів. Результат такої оцінки здатний вплинути на подальше продовження або коригування умов здійснення проекту.

Сучасні інноваційні процеси потребують нових наукових форм управління, основою яких є не тільки управління окремими складовими діяльності суб'єктів господарювання, а в цілому управління бізнес–процесами, застосування якого пояснюється високою динамічністю розвитку інноваційного середовища. Поділ результатів інноваційних процесів на основні і супутні здійснюється щодо генеральної цілі проекту, має суб'єктивний характер і залежить від ступеня наукоємності і складності проекту, тому сфера визначення ефективності інноваційного проекту має суб'єктивний характер і визначається потребами інвестора і рівнем кваліфікації управлінського персоналу. Єдиних уніфікованих показників ефективності інноваційних проектів не існує через різноманітність, складність, багатоплановість самих проектів, а також вимоги інвесторів.

В дослідженні за допомогою абстрактно-логічного та монографічного методів визначено функції механізмів регулювання інноваційних процесів за їх спрямованістю, сферами і масштабами впливу, підпорядкованістю, ступенем поєднання, які розглядаються в якості послідовного, логічно обґрунтованого співвідношення, характерного для різних рівнів управління. Оскільки регулювання є функцією управління, механізми регулювання розглядаються як похідні від механізмів управління і є їх елементами. Мета і завдання економічного та господарського механізмів повинні бути чітко визначені та розмежовані, реалізація їх функцій з урахуванням вимог ринкового механізму повинна сприяти високоефективному, конкурентоспроможному агропромисловому виробництву.

При формуванні наукових підходів до побудови механізму регулювання інноваційно-інвестиційного відтворення на підприємствах АПК слід виходити з наступних міркувань: - механізм як засіб розв'язання протиріч між стабільним розвитком економічної системи та необхідністю її інноваційного оновлення повинен впливати на фактори, від стану яких залежить набуття економічною системою АПК стабільного інноваційного стану після дестабілізації, викликаній інновацією, (під стабільним інноваційним станом розуміємо набуття інноваційним процесом незворотного плину); - механізм регулювання інноваційного відтворення в АПК при всій різноманітності засобів і об'єктів впливу повинен забезпечувати досягнення нелінійного збільшення ефективності, викликаного інновацією; - механізм регулювання інноваційного відтворення в АПК є ієрархічною системою функціонально узгоджених механізмів регулювання різних сфер АПК, які в сукупності досягають мети якісного оновлення АПК; - оскільки невід'ємним елементом АПК є аграрна сфера, при формуванні такого механізму слід виходити з природних особливостей сільського господарства як сфери життєдіяльності людей та особливої сфери матеріального виробництва.

Засновані на традиційному розділенні функцій системи управління організації не встигають відповідати вимогам до продукції та послуг. Поєднання функціонального підходу у розумінні забезпечення системою управління АПК виконання всіх функцій, які забезпечують оперативне виконання інноваційного процесу у всіх сферах АПК з процесним підходом, який дозволяє забезпечити його безперервність і досягти стратегічної мети в кінцевому рахунку є основою формування результативних систем управління.

Встановлено, що під інновацією в АПК можна розуміти результат у вигляді виготовленої інноваційної продукції, здобутий внаслідок реалізації синергетичних ефектів у організаційно-економічній системі управління розвитком сфер АПК. Інноваційна система АПК визначається як узгоджена сукупність фінансових, економічних, правових, соціальних, науково-технічних інформаційних інститутів, а також організацій, підприємств, елементів інноваційної інфраструктури, які підтримують комунікативні зв'язки з метою забезпечення стійкого проходження інноваційних процесів на підприємствах АПК. Витоки успіхів провідних держав в інноваційній сфері лежать в площині інноваційно-інвестиційної діяльності великих корпорацій, які утворюють ринковий попит на нововведення і де відбувається рух технології.

У другому розділі «**Аналіз стану та освоєння інновацій підприємствами агропромислового комплексу**» наводяться результати аналізу стану інноваційних процесів в агропромислових підприємствах, а також виконання оцінки наукового потенціалу вітчизняного агропромислового виробництва.

Так в процесі дослідження встановлено, що кількість робіт, які здійснювались науковими спілками та організаціями України впродовж 2013 р., знизилася у порівнянні з попереднім 2012 роком майже на 10% і становила 47,9 тис., з яких дві третини впроваджено у господарську діяльність або мають інші форми широкого використання. Із загальної кількості робіт майже 12% направлено на створення нових видів виробів, 37 % з яких – нові види технічних засобів; 10,5% – на

виготовлення нових технологій, 44,8% з них – ресурсозберігаючих; 2,5% – на створення нових видів матеріалів; 1,6% – нових сортів рослин, порід тварин, а також 15,8% – зі створення нових методів і теорій, майже половина з яких були впроваджені в подальшу господарські діяльність. У розрахунку на 1000 працівників середньооблікової чисельності виконавців наукових досліджень та розробок загальний об'єм виконуваних науково-дослідних робіт протягом 2013 року становив 451 од проти 480 од – у 2012 р. та 448 – у 2011 р.

Таблиця 1

Динаміка виконуваних наукових розробок та науково-технічних робіт за напрямками в Україні в 2012 – 2013 рр. (од.)

Показник	Загальна кількість		З неї впроваджено	
	2012 р.	2013 р.	2012 р.	2013 р.
Усього	53190	47875	38143	30646
у т.ч. зі створення нових видів виробів	6397	5645	4625	3774
з них нових видів техніки	2103	2079	1426	1342
нових видів технологій	5012	5008	3438	3341
з них ресурсозберігаючих	2349	2242	1652	1548
нових видів матеріалів	1342	1171	795	606
нових сортів рослин, порід тварин	515	745	153	396
нових методів, теорій	7682	7570	3820	3749
інших	32242	25312	25312	18780

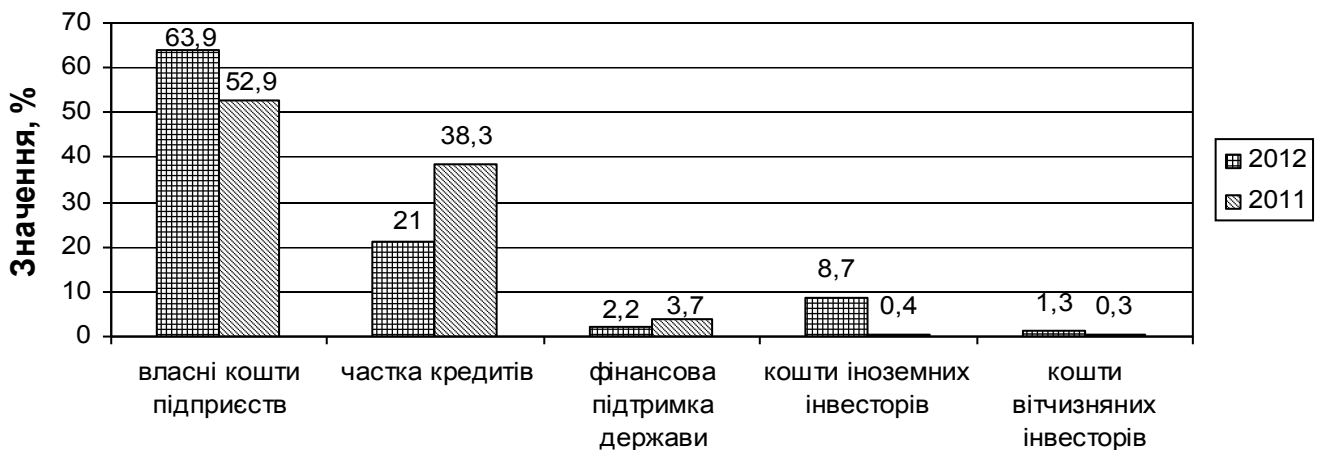
Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України

На розвиток технологічних інновацій 1337 підприємств було інвестовано майже 10 млрд.грн., що стосується 2012 року, то кількість підприємств, які займаються розвитком інноваційних технологій складає 1362, а обсяги інвестицій – 11,5 млрд.грн. Найбільше грошових коштів інвестовано підприємствами м. Києва 20,1% від загального обсягу витрат, Дніпропетровської області – 11,1%, Донецької області – 9,7%, Миколаївської області – 7,5%, Вінницької області – 7,3% та Харківської області – 6,7%; серед напрямків економічної діяльності – підприємствами машинобудування – 37,5%; господарствами агропромислового виробництва, харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 17,8%, металургійного виробництва – 11,4%, видобувної промисловості – 7,8%.

Вирішення проблем наукового забезпечення агропромислового виробництва на рівні регіону пов'язано з необхідністю вирішення комплексу проблем, які включають: 1. Недостатнє і недосконале державне фінансування і підтримка аграрного сектору. 2. Недосконале організаційне забезпеченням відтворення в

аграрному секторі, особливо на регіональному рівні. 3. Низькі темпи капіталізації аграрного виробництва. 4. Необхідність залучення освітнього потенціалу регіонів до відтворювальних процесів в агропромисловому виробництві.

У 2013 р. сума витрат на придбання машин, устаткування, обладнання та програмного і іншого забезпечення порівняно з 2012 р. скоротилася з 70,1% до 58,0%, в той час як витрати на науково-технічну роботу та науково-дослідні розробки й інші види витрат, такі як навчання та підготовка кадрів з розробки та запровадження інноваційних або новітніх продуктів та процесів, робота щодо ринкового використання інновацій та інша діяльність, які спрямовані на створення та впровадження інвестиційно-інноваційних розробок, зросли відповідно до 17,1% і 24,0%. Сума витрат, які направлялися на придбання новітніх зовнішніх знань та інноваційних технологій знаходиться на дуже низькому рівні (0,9%).

Джерела фінансування

Рис. 1. Обсяги та джерела фінансування інноваційних процесів в підприємствах України за 2011- 2012 роки

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України

Новітню для ринку науково-технічну продукцію впровадили 171 підприємство з кількістю майже 650 найменувань. Впровадили інноваційні процеси та здійснювали управління ними 665 підприємств, серед яких 557 – використали новітні або абсолютно вдосконалені методи обробки, переробки та виробництва продукції як результату технологічних процесів. Їхня кількість становила 1576 процесів, у т.ч. маловідходних, ресурсозберігаючих – 502.

У 2013 р. вищою ніж середня по Україні кількість проданої інноваційної продукції в розрізі регіонів була в Харківській, Івано-Франківській, Закарпатській, Херсонській, Сумській, Полтавській, Житомирській, Кіровоградській, Одеській областях та у м. Києві. Реалізацію продукції за межі території України займалися 344 підприємства, доля якої склала 44,7% від загального обсягу проданої інноваційної продукції, в тому числі в країні СНД – понад 25%.

З метою здійснення нововведень 193 підприємства придбали 651 новітню технологію, з яких 139 за межами України, що майже на 20 % більше ніж у 2012 р. Із загального обсягу технологій 350 придбано з устаткуванням, серед яких майже 100

одиниць за межами України; 180 куплено як результат досліджень і розробок, що майже в десять разів більше ніж у 2012 р.; майже 60 придбано за договорами на права та патенти, ліцензії на використання винаходів, промислових розробок, корисних методик та моделей, стосовно 2012р. то їх кількість зросла в чотири рази.

Загальний обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій у 2013 р., зменшився на 0,6% і становив 11781,1 млн.грн, в тому числі обсяг науково-дослідних робіт – майже на 3 %, обсяг науково-технічних послуг – більш ніж на 3 %.

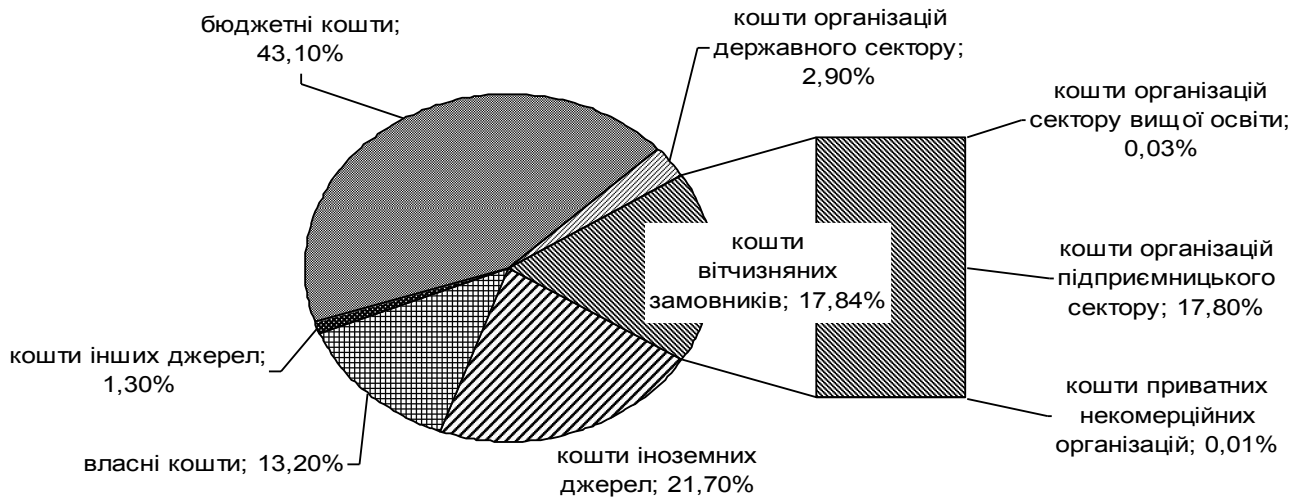

Рис. 2. Структура загального обсягу фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні у 2013 році за джерелами, %

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України

Інноваційну продукцію запровадили 1190 підприємств, з яких 296 – нову для ринку і 1031 – нову лише для підприємства; інноваційні процеси впровадили 1242 підприємства, з яких 1085 – нові або вдосконалені методи обробки чи виробництва продукції, 199 – нові або вдосконалені методи логістики, доставки чи збуту продукції та 323 – нову або вдосконалену діяльність із підтримки процесів, зокрема системи матеріального обслуговування, операцій щодо закупівель, обліку та розрахунків; з метою задоволення потреб споживачів, а також збільшення обсягів продажу 301 підприємство упровадило маркетингові інновації; 268 підприємств підвищували ефективність своєї діяльності шляхом упровадження організаційних інновацій.

Дослідження показали, що з точки зору організаційного забезпечення доцільним є застосування кластерного типу територіальної організації сільськогосподарського виробництва в контексті забезпечення стійкого відтворення, під яким розуміють економічне зростання, фінансову стабілізацію і позитивну соціальну динаміку.

Модель інтеграційних процесів в АПК на основі підсилення конкурентоспроможності окремих сфер АПК представлена на рис. 3.

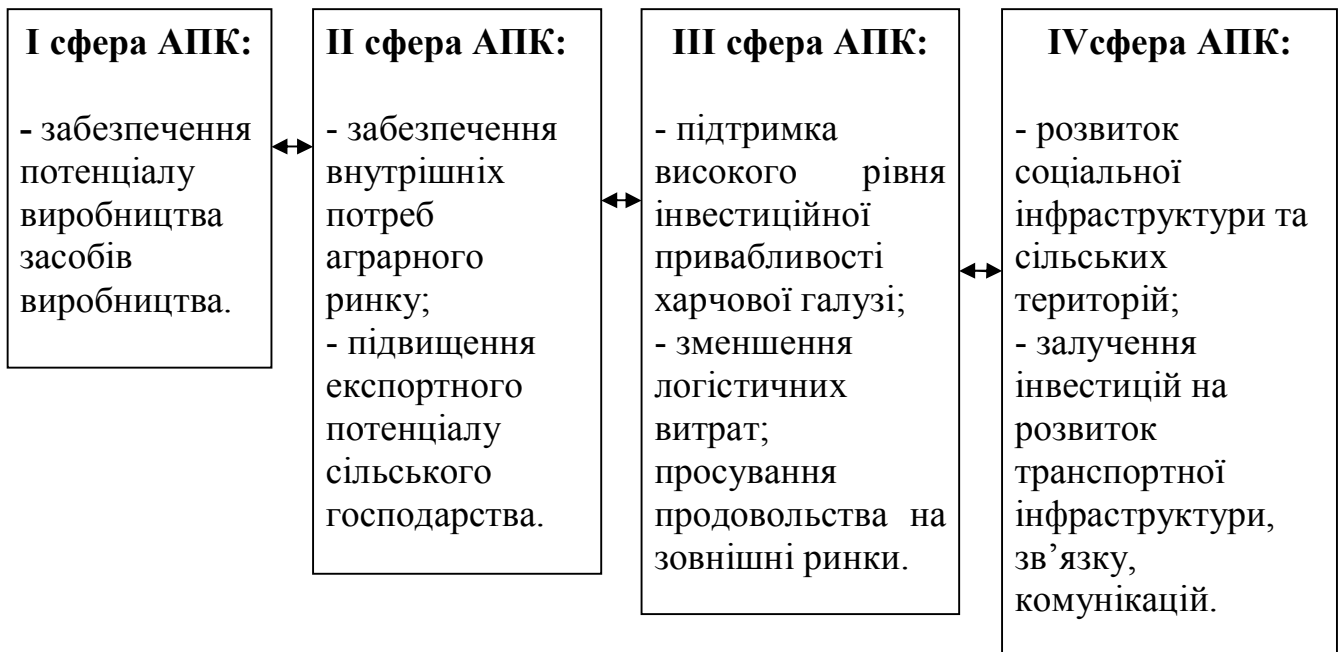

Рис. 3. Модель інтеграційних процесів в АПК на основі підсилення конкурентоспроможності окремих сфер АПК

Джерело: складено автором

Подальший інноваційний розвиток підприємств переробної промисловості та сільськогосподарських товаровиробників може відбуватися в основному за умов їх інтеграції в області створення, просування на ринку та виробничого освоєння науково-технічних розробок у межах кластерних утворень. Сучасний етап розвитку інтеграційних процесів в АПК характеризується активним створенням корпоративних аграрно-промислових структур, експлуатація яких дозволяє отримувати і розраховувати синергетичний ефект від спільного господарювання, заснованого на використанні інноваційних проектів.

У третьому розділі «**Підвищення ефективності використання інновацій**» визначено ефективність використання інтелектуальної власності, встановлено оптимальні методи освоєння інновацій в ринкових умовах запропоновано напрями управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств АПК відповідно організаційних форм освоєння інновацій.

В результаті дослідження встановлено, що процес планування і нормування інноваційної діяльності підприємств повинен забезпечувати етап визначення планових часових меж реалізації інноваційного проекту, оскільки відхилення в часі в той чи інший бік сприяє або суттєвому підвищенню результативності проекту, або ж навпаки робить інноваційний проект неефективним.

Стабілізації витрат важко досягти без їх ретельного прогнозування та планування, оскільки інноваційно-інвестиційне відтворення є стратегічним курсом розвитку, що орієнтований на досягнення прогнозованих параметрів в умовах прийняття тактичних рішень, що забезпечуються поточним та перспективним плануванням виробництва. Але даний алгоритм планування та обліку руху вартості робіт для інноваційного процесу потребує деяких уточнень, на етапі планування

визначення часових меж інноваційного процесу, оскільки цей показник суттєво впливає на ефективність процесу в цілому.

За цільовою ознакою, сутністю, функціями і сферою діяльності цілком логічно розглядати агропромислову сферу регіону як кластер. Управління інноваційним розвитком підприємства в складі агропромислового комплексу повинно бути побудовано за мережною схемою із застосуванням матричного принципу (рис. 4).

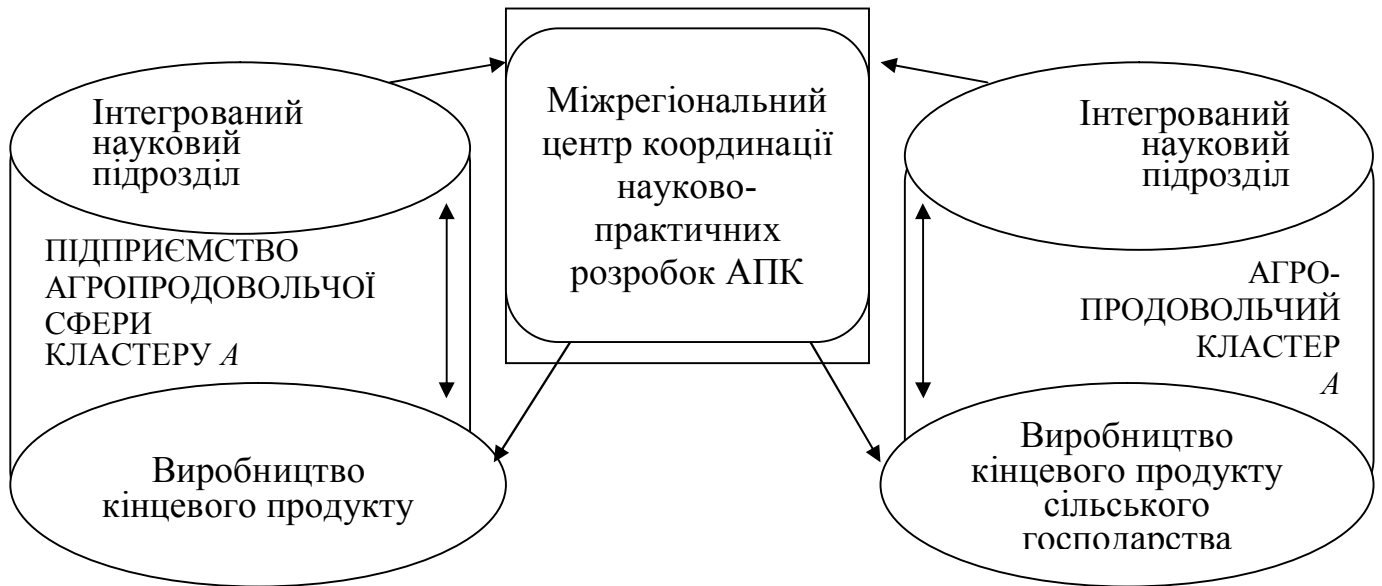

Рис. 4. Управління впровадженням науково-технічних досліджень на підприємствах агропродовольчого кластеру

Джерело: складено автором

Особливістю даної системи управління є те, що вона дозволяє підтримувати прямі і зворотні зв'язки між наукою і виробництвом, які лежать в її основі і повторюються на рівні підприємств, регіонів, а також держави в цілому і включає: - підприємства територіальних агропромислових кластерів; - наукові підрозділи в структурі територіальних агропромислових кластерів; - міжрегіональний центр координації науково-практичних розробок АПК.

В контексті побудови національної стратегії розвитку слід розглядати також кластерні утворення в стратегічних сферах діяльності, орієнтовані на інновації.

Під інноваційним агропромисловим кластером слід розуміти інноваційно-вмотивоване об'єднання незалежних суб'єктів господарювання (аграрних і переробних підприємств, навчально-наукових установ) з залученням банків, страхових компаній за участю органів державної влади без набуття будь-якого юридичного статусу, орієнтоване на трансформацію ресурсів у висококонкурентні готові продукти.

Неправильно обрані пріоритети в інституціональному будівництві знижують ефективність будь-яких інноваційних стратегій. Основою доктрини «випереджального розвитку» підприємств АПК повинна стати людиноцентрична інноваційно-технологічна модель економічного зростання, побудована на

максимальному використанні можливостей людського потенціалу за матричною моделлю управління інноваційним процесом з урахуванням його мереживної природи.

Побудова прогресивного економічного механізму управління інноваційно-інвестиційним відтворенням АПК спирається на комплексне вирішення інноваційного процесу в рамках державної економічної політики як такого, що торкається економічної, політичної, соціальної, історичної, ідеологічної сфери українського суспільства.

Системний підхід у державній політиці повинен втілитись у довготривалій стратегії інноваційного розвитку як держави в цілому, так і кожного підприємства агропромислової сфери – стратегії входження у світовий економічний простір зі спрямуванням фінансових потоків до об'єктів, що формують «точки зростання» на державному, регіональному та на рівні кожного підприємства.

Одним із стратегічних напрямків спрямування фінансових ресурсів в стратегії інноваційно-інвестиційного відтворення АПК є активізація потенціалу крупних мета підприємств з наявними науково-технологічними підрозділами, основним завданням яких є формування в Україні систем випереджувального виготовлення. Здобуті в їх діяльності наукові і практичні результати можуть в подальшому бути використані як іншими підприємствами у межах агропромислового кластеру регіону, так і підприємствами агропромислових кластерів інших регіонів завдяки матричній структурі управління.

Прогресивний економічний механізм, який має у своїй основі побудовану на основі матриці інноваційну інституціональну структуру (в межах здійсненого дослідження вона розглядається як основа інфраструктури інноваційної системи АПК) забезпечує виконання алгоритмів, що пов'язані з реалізацією безперервного інноваційного процесу (його стадій та етапів) на кожному етапі виконання стратегії. Реалізація цієї умови досягається завдяки сполученню процесного, функціонального, ситуативного підходів в управлінні підприємством.

Модель оцінки сталості інноваційного процесу і вимірювання інноваційних ефектів дозволяє оцінити якість інноваційного відтворення підприємств в умовах інноваційного процесу, що триває певний період, адже інновація – безперервний процес, вимірювання якого неможливо здійснювати безпосередньо абсолютними показниками. Такий підхід дозволить оцінити якість проходження процесу на кожному його етапі, а також зафіксувати його закінчення, оскільки за економічною теорією інноваційний процес виводить підприємства з рівноваги з тим, щоби повернути таку рівновагу, але на більш високому рівні ефективності (продуктивності). При цьому розрахунок сукупного маржинального прибутку по групі підприємств, що задіяні у впровадженні інноваційного проекту дозволить прогнозувати їх діяльність і момент відшкодування додаткових інноваційних витрат.

Ефективність управління інноваційним процесом підприємства піддається вимірюванню за умов застосування матриць фаз та стадій інноваційного процесу, в основу яких покладено розрахунок загальної вартості управління кожним з етапів інноваційного процесу у визначеному відрізку часу.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання щодо теоретичного обґрунтування та прикладного опрацювання механізму управління процесами інноваційно-інвестиційного відтворення підприємств агропромислового комплексу. В рамках досягнення наукових положень та виконання цього завдання було отримано такі наукові результати:

1. Для подолання нестабільності в часі та невизначеності інноваційно-інвестиційних процесів як в підприємстві так і на державному рівні, потрібно чітко сформований механізм управління руху капіталами цих процесів. Дуже важливим етапом цього є забезпечення позитивних тенденцій підтримки їх розвитку. У цьому полягає сенс поєднання функціонального і процесного підходу до управління підприємствами АПК у інноваційно-інвестиційному відтворенні. Встановлено, що нелінійне збільшення ефективності системи за визначенням притаманне синергетиці, так само як інновації. Останнє дає змогу сформулювати нове визначення інновації, під якою в АПК можна розуміти результат у вигляді виготовленої інноваційної продукції, здобутий внаслідок об'єктивації синергетичних ефектів інноваційно-інвестиційного процесу внаслідок їх реалізації у організаційно-економічній системі управління розвитком сфер АПК.

2. Система управління інноваціями в АПК, що діє сьогодні, більшою мірою володіє ознаками неорганізованої сукупності, що не має системоутворюючого компонента з точки зору необхідності створення умов для її інноваційного розвитку. У контексті дослідження, спираючись на обраний науковий інструментарій інноваційна система АПК визначається як узгоджена сукупність фінансових, економічних, правових та соціальних інститутів, а також організацій, підприємств, елементів інноваційної інфраструктури, які підтримують комунікативні зв'язки з метою забезпечення стійкого проходження інноваційних процесів на підприємствах АПК. При цьому під системою державного регулювання інноваційно-інвестиційного відтворення підприємств АПК можна розуміти впорядковану за відносинами сукупність організованих та самоорганізованих компонентів з попередньо визначеними властивостями, які у процесі взаємодії забезпечують інноваційну якість відтворення.

3. Існуючі в Україні інституціональні структури не можна назвати єдиним механізмом взаємодії інноваційно-інвестиційного відтворення. Специфічний характер відносин між суб'єктами АПК, що потребує узгодження і гармонізації інтересів суб'єктів, множина і різноманітність зв'язків в інноваційній системі як сутнісні ознаки інноваційно-інвестиційного відтворення потребують нової інноваційно-інвестиційної парадигми управління суспільним розвитком як системної дисциплінарної матриці, яка і має бути в основі функціонування економічного механізму регулювання інноваційно-інвестиційного відтворення. Провідні держави, що досягли інноваційної якості відтворення мають такі результати завдяки великим корпораціям, які утворюють ринковий попит на нововведення і де відбувається рух технології.

4. Сучасне бачення державної інноваційної політики стосовно АПК полягає в тому, що поєднання стратегії формування «точок зростання» в аграрній сфері АПК

зі створенням сприятливого інноваційного клімату для підприємництва і держави в цілому виглядає найбільш прийнятною в сучасних умовах господарювання. Найбільш перспективною для України є японська модель інноваційної системи, яку в подальшому наслідували держави південно-східної Азії, зокрема Китай, оскільки саме вона дозволяє створювати «точки зростання», які повинні утворитись у першу чергу в галузях, що забезпечують стійкі науково-технічні та виробничі традиції, можуть позиціонувати Україну як суб'єкта глобальних економічних відносин та забезпечать максимальну додану вартість.

5. Основними важелями впливу на процес відтворення в АПК і детермінантами розвитку інноваційного процесу зокрема є забезпечення дотацій та компенсацій у комплексі заходів науково-технічної політики в процесі формування і використання інтелектуальної власності. Аграрна наука України розробила останнім часом досить велике число інновацій. Проблеми використання інтелектуальної власності в агропромисловому комплексі пов'язані не лише із нестачею коштів у сільськогосподарських підприємств, але й з недооцінкою ролі інтелектуальної власності в зростанні ринкової вартості компаній та її значення для розвитку самих підприємств. Сільське господарство має гостру потребу в доступі до інформаційних ресурсів про інновації, що пропонуються до використання, а також у розміщенні власних запитів для пошуку інновацій у забезпеченні інформаційного, експертного, маркетингового, фінансового і кадрового обслуговування інноваційної діяльності.

6. При побудові прогресивного економічного механізму управління інноваційними процесами в АПК слід виходити з таких специфічних принципів: застосування інституціональної концепції, заснованої на матричному принципі відтворення життєздатних форм в живій і неживій природі при побудові організаційної структури управління підприємствами агропродовольчого комплексу; позиціонування підприємств переробної сфери АПК як ядра інноваційної системи АПК; врахування визначальної ролі в інноваційному процесі АПК малих інноваційних підприємств, утворених із залученням суб'єктів прав інтелектуальної власності; необхідність чіткого визначення мети механізму, управлінських функцій, які в його рамках будуть реалізовані, організаційних структур, в яких із застосуванням технологічних карт буде досягнута мета функціонування механізму; обов'язковість застосування моделей підтримки сталого розвитку підприємств в інноваційному процесі на тлі контролю ефективності управління інноваційним процесом на кожному етапі та стадії інноваційного процесу; необхідність специфічної політики зростання капіталізації галузі за рахунок реалізації інноваційних проектів з метою підвищення інвестиційної привабливості галузі; залучення наукових і навчальних установ до інноваційного відтворення зокрема через подолання кадрової проблеми АПК на новому етапі розвитку; якісна державна фінансова підтримка через дотації та компенсації.

7. Основою побудови організаційно-функціональної системи управління інноваційно-інвестиційним процесом в АПК є дві складових: застосування системи управління за матричним принципом та утворення малих інноваційних підприємств у межах агропродовольчого кластеру. Таке вирішення цілком відповідає сільській сутності інновації, яка проявившись в одній виробничій сфері, копіюється і

вдосконалюється одночасно в інших сферах діяльності і утворює умови для безперервного інноваційного процесу. Оскільки агропродовольчий комплекс є ядром інноваційної системи АПК, де інновації втілюються послідовним застосуванням процесного, функціонального і ситуативного підходу в управлінні підприємств: така структура забезпечує також прямі і зворотні зв'язки між суб'єктом і об'єктом управління.

8. Запропонована модель оцінки сталості інноваційного процесу і вимірювання інноваційних ефектів відповідає на головне питання: як оцінити якість інноваційного відтворення підприємств в умовах інноваційного процесу, що триває певний період, адже інновація – безперервний процес, вимірювання якого неможливо здійснювати безпосередньо абсолютними показниками. Такий підхід дозволить оцінити якість проходження процесу на кожному його етапі, а також зафіксувати його закінчення, оскільки за економічною теорією інноваційний процес виводить підприємства з рівноваги з тим, щоби повернути таку рівновагу, але на більш високому рівні ефективності (продуктивності).

9. Комплексне застосування розрахунків планової і фактичної ефективності управління інноваційним процесом з одного боку і оцінки сталості інноваційного процесу і вимірювання інноваційних ефектів з іншого боку дозволяє найбільш повно реалізувати в складі процесу управління інноваційним процесом функцію попереднього і поточного контролю за перебігом інноваційного процесу і дозволяє приймати якісні управлінські рішення з високим рівнем актуальності, оцінювати якість інноваційного відтворення підприємств у ході самого інноваційного процесу, не очікуючи досягнення кінцевого результату (завершення інноваційного проекту).

10. Викладений в дисертації підхід до управління інноваційним процесом на підприємствах агропромислового комплексу враховує сутність інновації як безперервного процесу, вимірювання якого неможливо здійснювати безпосередньо абсолютними показниками із застосуванням традиційних широко використовуваних економічних моделей, оскільки інноваційний процес не володіє достатньою топологічною стійкістю з одного боку, а традиційні математичні моделі з цієї причини не можуть бути застосовані внаслідок недостатньої стійкості їх результатів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Колективні монографії:

1. Накісько О.В. Варіанти формування прибутку при нових формах господарювання / О.В. Накісько // Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання: Кол. Монографія у 2 томах / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросов, Г.Є. Мазнева. Т. 2. – К.: ІАЕ, 2001. – С. 381 – 384.

2. Накісько О.В. Учет расходов (доходов) по налогу на прибыль по ПСБУ / О.В. Накісько // Ринкова трансформація економіки АПК: Кол. монографія у 4 частинах / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. Ч.3. Фінансово-кредитна система. – К.: ІАЕ, 2002. – С. 440 – 443.

Статті у наукових фахових виданнях:

3. Накісько О.В. Сучасні підходи до підвищення інноваційної привабливості підприємств агропромислового виробництва / О.В. Накісько // Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». – Харків: ХНАУ, 2011. – №3. – С. 237 – 242.

4. Накісько О.В. Методологічні засади формування механізму регулювання відтворювальних процесів АПК в економіці інноваційного типу / О.В. Накісько // Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка «Економічні науки». – Харків: ХНТУСГ, 2010. – Вип. 104. – С. 251 – 259.

5. Накісько О.В. Можливі джерела інвестицій в економіку України / О.В. Накісько // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент». – Суми: СНАУ, 2009. – Вип.12 (38). – С. 40 – 44.

6. Накісько О.В. Обґрунтування напрямків реальних інвестицій і умов їхнього здійснення / О.В. Накісько // Вісник ХНАУ. Серія «Економіка АПК і природокористування». – Харків: ХНАУ, 2009. – №6. – С. 189 – 196.

7. Накісько О.В. Оцінка привабливості інвестиційних проектів/ О.В. Накісько // Вісник ХНТУСГ ім. Петра Василенка «Економічні науки». – Харків: ХНТУСГ, 2009. – Вип. 85. – С. 275 – 282.

8. Накісько О.В. Ризики аграрного підприємництва / О.В. Накісько // Вісник ХНТУСГ ім. Петра Василенка «Економічні науки». – Харків: ХНТУСГ, 2007. – Вип. 65. – С. 198 – 203.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

9. Накісько А.В. Стратегические приоритеты развития агропродовольственных кластеров / А. В. Накісько // Вестник ФГОУ ВПО «Курская государственная сельскохозяйственная академия»: Экономические науки. – № 52. – Курск: 2013. – С. 35-42.

Статті в інших виданнях та тези доповідей:

10.Накісько О.В. Проблеми кредитування сільськогосподарського виробництва / О.В. Накісько // Вісник Міжнародного слов'янського університету. №2. – Х.: 2001.

11.Накісько А.В. Предпринимательство и инновации / А.В.Накісько // Матеріали П'ятої міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки АПК». – Харків: – ХНТУСГ, – 2007. – С. 173 – 174.

12.Накісько А.В. Специфика управления инвестиционными проектами / А.В.Накісько // Материалы конференции «Проблемы сельскохозяйственного производства на современном этапе и пути их решения». XIII международная научно-производственная конференция (19-22 мая 2009 г.). – Белгород, 2009. – Издательство Белгородской ГСХА. – С. 284 – 285.

13.Накісько О.В. Технології управління інноваційно-інвестиційним відтворенням в АПК. Інноваційні аспекти управління підприємствами аграрної

сфери. / О.В. Накісько // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 30 вересня 2010 р.). – Полтава: – ПДАА, 2010. – С. 9 –12.

14.Накісько О.В. Реалізація процесного підходу в управлінні інноваційним процесом підприємств АПК / О.В. Накісько // Матеріали науково-практичної Інтернет –конференції «ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». – Харків: – ХНТУСГ. – 2010. – С. 66 – 68.

15.Накісько О.В. Варіанти формування ефективних напрямів активізації інноваційної діяльності / О.В. Накісько // Матеріали науково-практичної Інтернет-конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». – Харків: – ХНТУСГ. – 2011. – С. 50 – 53.

16.Накісько О.В. Оцінка ефективності інноваційних процесів в аграрному секторі / О.В. Накісько // Матеріали П'ятої міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». – Харків: – ХНТУСГ. – 2014. – С. 11 – 13.

АНОТАЦІЯ

Накісько О.В. Управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств агропромислового комплексу. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка. – Харків, 2014.

Дисертація присвячена обґрунтуванню теоретико-методичних засад і розробці науково-практичних рекомендацій щодо проведення ефективного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств агропромислового комплексу. У роботі здійснено опрацювання рекомендацій для активізації інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарського виробництва та ефективного управління цим розвитком. Встановлено основні проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку країни: низька питома вага видатків державного бюджету на науку; низька частка підприємств, що впроваджують інновації; мала кількість спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи; неефективне співвідношення частки фундаментальних досліджень, прикладних досліджень, науково-технічних розробок і науково-технічних послуг, виконаних власними силами; незначна кількість впровадження об'єктів промислової власності. Систематизовано результати впровадження інноваційних продуктів в діяльність підприємств агропромислового комплексу України. На основі статистичних спостережень визначено основні тенденції та формалізовано фактори інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств АПК. В роботі науково обґрунтовані засади організаційного оформлення реалізації інновацій у межах агропродовольчого кластеру на основі утворення малих інноваційних підприємств для реалізації інноваційного проекту за участі держави, зацікавлених підприємств агропродовольчого кластеру та суб'єктів права інтелектуальної власності, що дозволить пропорційно розподіляти ризики і прибутки від інноваційної діяльності. Запропоновано цілісну концепцію процесу управління інноваціями підприємства в складі агропродовольчого кластеру із

застосуванням показників спостереження за перебігом впровадження інновацій для оцінки параметрів стабільності розвитку і вимірювання ефективності. Також в дисертації запропоновано модель організаційного забезпечення формування та функціонування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств АПК, в основі якої лежить мережна природа інновацій та матричний принцип їх відтворення на основі інституціональної концепції розвитку економіки в частині розуміння інновацій як мережі і формування відповідних матричних інституціональних конструкцій.

Ключові слова: управління, інноваційно-інвестиційний процес, інвестиції, ефективність, розвиток.

АННОТАЦІЯ

Накисько А.В. Управление инновационно-инвестиционным развитием предприятий агропромышленного комплекса. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени Петра Василенко. – Харьков, 2014.

Диссертация посвящена обоснованию теоретико-методических принципов и разработке практических рекомендаций относительно осуществления эффективного управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий агропромышленного комплекса. В работе осуществлена разработка рекомендаций для активизации инновационно-инвестиционного развития сельскохозяйственного производства и эффективного управления этим развитием. Определены основные проблемы инновационно-инвестиционного развития предприятий агропромышленного комплекса, а именно, низкий удельный вес расходов государственного бюджета на науку; незначительное количество предприятий, которые внедряют инновации; малое количество специалистов, которые выполняют научно-технические работы; неэффективное соотношение части фундаментальных исследований, прикладных исследований, научно-технических разработок и научно-технических услуг, выполненных собственными силами; недостаточный уровень внедрения объектов промышленной собственности.

Систематизированы результаты внедрения инновационных продуктов в деятельность предприятий агропродовольственного комплекса Украины. На основе статистических наблюдений определены основные тенденции и формализованы факторы инновационно-инвестиционного развития предприятий АПК. В работе научно обоснованы принципы организационного оформления реализации инноваций в пределах агропродовольственного кластера на основе образования малых инновационных предприятий для реализации инновационных проектов при участии государства, заинтересованных предприятий агропродовольственного кластера и субъектов прав интеллектуальной собственности, которая позволит пропорционально распределять риски и прибыли от инновационной деятельности. Предложена целостная концепция процесса управления инновациями предприятия в составе агропродовольственного кластера с применением показателей наблюдения

за ходом внедрения инноваций для оценки параметров стабильности развития и измерения эффективности. Также в диссертации предложена модель организационного обеспечения формирования и функционирования инновационно-инвестиционного потенциала предприятий АПК, в основе которой лежит сетевая природа инноваций и матричный принцип их воспроизводства на основе институциональной концепции развития экономики в части понимания инноваций как сети и формирования соответствующих матричных институциональных конструкций.

Ключевые слова: управление, инновационно-инвестиционный процесс, инвестиции, эффективность, развитие.

SUMMARY

Nakisko O. Managing innovation and investment development of agricultural enterprises. – Manuscript.

Thesis for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 – economics and management of enterprises (by economic activity). – Kharkov State Technical University of Agriculture Petro Vasylenko. – Kharkiv, 2014.

The thesis is devoted to substantiation of theoretical and methodological foundations and development of scientific and practical recommendations for an effective management of innovation and investment development of agricultural enterprises. The work done making recommendations to intensify innovation and investment development of agricultural production and the effective management of this development. The basic problem of innovation and investment development: a low share of state budget expenditures on science; low share of enterprises that implement innovations; a small number of specialists who perform scientific and technical work; ineffective Ratio of basic research, applied research, R & D and R & D services performed on their own; introduction of a small number of industrial property. Systematized outcomes of innovative products in the activities of agricultural enterprises of Ukraine. Based on statistical observations of the main trends and factors formalized innovation and investment development in agricultural sector. In this paper, evidence-based principles of organizational design implementation of innovation within the agri-food cluster based on the formation of small innovative companies for innovative projects involving state, interested companies and agri-food cluster subjects of intellectual property, which will proportionally allocate risks and benefits of innovation. A holistic concept of enterprise innovation management process as part agri-food cluster using indicators observation of introducing innovations to estimate the parameters of the stability and efficiency measurement. Also thesis a model of organizational support the formation and functioning of innovation and investment potential in agricultural sector, based on the network nature of innovation and how they play matrix based on the concept of institutional development of the economy in terms of understanding how innovation networks and the formation of the matrix of institutional structures.

Keywords: management, innovation and investment process, investment, efficiency and development.

Підписано до друку ____ грудня 2014 р. Формат 60x84/16.
Папір 80 г/м². Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Обсяг: 0,9 ум.-друк. арк.; 0,9 обл.-вид.арк.
Наклад 100 прим. Замовлення № 131